

'Verwacht geen grote revolutie van Duitsland'

Wahlnachlese - nabeschouwing van de Bondsdagverkiezingen

[Achtergrond](#) - 30 september 2021 - Auteur: Redactie Duitslandweb

De SPD is nipt de grootste partij geworden bij de Bondsdagverkiezingen, de CDU/CSU heeft de grootste nederlaag uit haar geschiedenis geleden. De Groenen en de FDP zijn de spil in de komende coalitieonderhandelingen. Duitslandweb-redacteur Marja Verburg besprak de ochtend na de Bondsdagverkiezingen de uitslag met Duitslandkenners Carsten Brzeski, Rem Korteweg en Hanco Jürgens.

Economie

[Carsten Brzeski](#), hoofdeconoom bij ING in Frankfurt, is optimistisch over de uitslag en wat die voor de Duitse economie kan betekenen, zegt hij de ochtend na de Bondsdagverkiezingen. Het ziet er naar uit dat de Groenen en de FDP onderdeel gaan uitmaken van een nieuwe regering. "Zij zijn het bijna verplicht aan hun kiezers hun belangrijkste thema's er doorheen te drukken. Dus meer investeren in klimaatbeleid, in digitalisering, in onderwijs." Brzeski verwacht van een nieuwe regering met deze twee partijen "dat je een enorme investeringsagenda gaat krijgen".

Bij het economische beleid in Europa liggen de Groenen en de FDP ver uit elkaar. Daar zullen ze elkaars ideeën afremmen. "Dat betekent dat Duitsland niet vooruit gaat lopen op het gebied van verdere hervormingen in Europa."

Europa

[Rem Korteweg](#), senior onderzoeker aan het Clingendael Institute, verwacht, als de SPD een regering vormt met de FDP en de Groenen, een pro-Europesere toon vanuit Duitsland. "Dat is vooral ook gebaseerd op de samenwerking met Frankrijk." Meer dan onder Merkel wordt voor een nieuwe regering, of die nou door een SPD'er of een CDU'er wordt geleid, "de waardenagenda veel belangrijker in het Duitse buitenlandse beleid". Dat zal leiden tot een andere toon ten opzichte van China en Rusland, met meer nadruk op de mensenrechtenschendingen daar, denkt Korteweg.

Binnen de EU verwacht Korteweg veranderingen als SPD-leider Scholz kanselier wordt. "De relatie met Hongarije, met Orbán, zal anders worden." Merkel heeft "Orbán en zijn anti-democratische reflexen" lang de hand boven het hoofd gehouden. "Dat is weg straks. Een kanselier Scholz, samen met zijn juniorpartners die heel sterk inzetten op rechtsstatelijkheid binnen de EU, kan harder van leer trekken tegen Hongarije, misschien ook tegen Polen." Al zal het meer om accentverschillen dan om echte veranderingen gaan. "Voor grote revoluties moet je niet bij Duitsland zijn. En misschien gelukkig maar ook."

Nederlands-Duitse betrekkingen

Voor de relaties tussen Nederland en Duitsland verwacht [Hanco Jürgens](#), wetenschappelijk medewerker van het Duitsland Instituut, de komende jaren niet veel verandering. De betrekkingen zijn goed en intensief en zullen dat ook blijven. Maar binnen Europa ziet hij tussen beide landen "fundamentele verschillen in opvatting over de toekomst van de EU". Europa staat voor Duitsland veel dichterbij dan voor Nederland, aldus Jürgens. "Wij moeten een inhaalslag maken in de discussie over de toekomst van Europa, want daar zou de komende jaren best veel kunnen gebeuren."

Een nieuwe Nederlandse regering moet wat Jürgens betreft zelf meer nadenken over "initiatieven van hoe we in de EU staan en hoe we discussies tussen Frankrijk en Duitsland en Italië kunnen beïnvloeden".

De [Wahlnachlese](#) vond plaats op 27 september, de ochtend na de Bondsdagverkiezingen, en werd georganiseerd door de Duitse Ambassade Den Haag, het Duitsland Instituut Amsterdam, de Duits-Nederlandse Handelskamer en Meines Holla & Partners

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/46346/verwacht-geen-grote-revolutie-van-duitsland>